

MEDLEMSRAPPORTERING FOR Moss kommune

For 2019

OFFENTLIG SEKTOR

”Å stille etiske- og sosiale krav i offentlige anskaffelser er nødvendig for å fremme anstendige arbeids- og miljøforhold. Det vil også styrke prinsippet om likebehandling, som er en forutsetning for velfungerende og effektive markeder.”

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltningen av fellesskapets ressurser bør offentlige virksomheter gå foran og etterspørre varer som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i leverandørkjeden.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig handel og rettferdig konkurranse mellom leverandører, der samfunnsansvar er en viktig komponent på linje med pris, kvalitet, leveringssikkerhet, osv. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at useriøse leverandører ikke tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene får sine grunnleggende rettigheter oppfylt og at produksjonen ikke er til skade for miljøet.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel. Rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet.

Rapporteringsmalen for medlemmer i offentlig sektor ble revidert 2013, blant annet for å gi et bedre og klarere bilde av medlemmenes arbeid med etisk handel i leverandørkjeden. Andre forhold som miljøvennlige innkjøp, sosial dumping og anskaffelse av rettferdig handel-merkede varer er også viktig, men ikke en del av denne rapporten.

Heidi Furustøl
Daglig leder Etisk handel Norge

Forord fra: **Rådmann Hans Reidar Ness**

Moss kommune har vært medlem av Etisk handel Norge (tidligere Initiativ for etisk handel) siden 2009. Bakgrunnen for innmeldingen var etablering av prosjektet "Grønn kommune", et prosjekt med fokus på miljø og etisk handel.

Anskaffelsesstrategi for Moss kommune ble vedtatt i juni 2016. For perioden 2016-2019 gjelder følgende hovedmål: "Moss kommunes anskaffelser skal være formåls- og kostnadseffektive, bidra til å skape tillit til kommunen og være innovative". Samfunnsansvar er ett av strategiens fire fokusområder, og for dette fokusområdet gjelder følgende mål: "Moss kommune skal vektlegge samfunnsansvar ved gjennomføring av anskaffelser".

Handlingsplan for fokusområder i Moss kommunes anskaffelsesstrategi ble vedtatt i desember 2017. Ett av tiltakene i handlingsplanen er å fremme grunnleggende menneskerettigheter i anskaffelser hvor det er risiko for brudd på slike rettigheter.

Seriøsitetsskrav i bygge- og anleggskontrakter ble vedtatt innført i april 2019. Seriøsitetsskravene bygger på omforente seriøsitetsskrav med tilleggsskrav (ref. Oslomodellen).

1. januar 2020 ble Moss kommune og Rygge kommune slått sammen til én kommune - Moss kommune. Tidligere Moss kommunes anskaffelsesstrategi er vedtatt gjort gjeldende fram til ny anskaffelsesstrategi foreligger. Ovenfor nevnte tiltak, samt seriøsitetsskrav i bygge- og anleggskontrakter, er tilsvarende gjort gjeldende.

Om virksomheten:

Navn:

Moss kommune

Antall ansatte:

2 400

Samlet innkjøp av varer og tjenester, inkl. investeringer, i rapporteringsåret (NOK):

612 128 531

Anskaffelser og leverandører som omfattes av årsrapporten:

Antall anskaffelser som omfattes av rapporten:

16

Hvilke varer som omfattes:

Arbeidstøy, skotøy og personlig verneutstyr

Biler (hhv. leasing og kjøp)

Forbruksmateriell

IKT-utstyr

Legemidler

Matvarer (seks rammeavtaler)

Medisinsk forbruksmateriell

Multifunksjonsmaskiner

Møbler

Renholdsprodukter

Antall leverandører:

15

Totalverdi (cirka) på anskaffelsene som omfattes av rapporten (NOK):

195 500 000

Kontaktinformasjon for rapporten:

Navn: Elin Nygaard Opperud

Stilling: Teamkoordinator anskaffelser

Epost: elin.nygaard.opperud@moss.kommune.no

Telefon: 94881278

Innmeldingsår i Etisk handel Norge:

2009

“I høyrisikoanskaffelser skal det være særlig fokus på samfunnsansvar, blant annet ved å stille og følge opp krav om etisk handel overfor leverandørkjeden.”

Foto: Flickr, ILO Better Work Programme

Prioriterte mål / aktiviteter i rapporteringsåret

Mål / aktiviteter for rapporteringsåret	Status / fremdrift
Gjennomføre risikoanalyse av planlagte vare- og entreprisanskaffelser, evt. kombinert med markedsdialog, med fokus på risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter.	Risiko er vurdert med utgangspunkt i Difis høyrisikoliste.
Stille etiske krav som kvalifikasjonskrav i vare-/ entreprisanskaffelser med anslått verdi $\geq$ 2 mill. og høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter.	Etiske krav ble stilt som kvalifikasjonskrav i konkurranse om rammeavtale for kjøp av forbruksmateriell.
Stille etiske krav som kontraktsvilkår i vare-/ entreprisanskaffelser med anslått verdi $\geq$ 2 mill. og middels/høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter.	Etiske krav ble stilt som kontraktsvilkår i konkurranse om rammeavtale for kjøp av hhv. forbruksmateriell, legemidler og renholdsprodukter.
Gjennomføre opplæring i plikt til å ta samfunnsansvar i offentlige anskaffelser. Målgruppe: Ledere, prosjektledere og andre som jevnlig gjennomfører anskaffelser på vegne av kommunen inkl. foretakene.	Ekstern opplæring i risikostyring og kontraktsoppfølging av etiske krav i offentlige anskaffelser (team anskaffelser). Intern opplæring jf. seriositetskrav i bygge- og anleggskontrakter.
Evaluere prosedyre for etisk handel i 2019.	Proseduren er evaluert og revidert i forbindelse med kommunesammenslåing pr. 01.01.2020.
Utarbeide og prøve ut system for internkontroll, jf. punkt 5 i kommunens prosedyre for etisk handel.	System for internkontroll med oppfølging av etiske krav er under utarbeidelse/utprøving.
Aktivt bidra til økt samarbeid blant oppdragsgivere innen prioriterte risikokategorier.	Deltakelse i prosjektet "Bærekraft 17, samarbeid om anstendig arbeid i hele leverandørkjeden" vurderes.

Prioriterte mål / aktiviteter for kommende rapporteringsår

Mål / aktiviteter
Vurdere risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter i planlagte vare-/entreprisanskaffelser, evt. kombinert med markedsdialog.
Stille etiske krav som kvalifikasjonskrav i vare-/entreprisanskaffelser med anslått verdi $\geq$ 2 mill. og høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter.
Stille etiske krav som kontraktsvilkår i vare-/entreprisanskaffelser med anslått verdi $\geq$ 2 mill. og middels/høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter.

Mål / aktiviteter

Grunnleggende opplæring i arbeid med etisk handel, inkl. oppfølging av etiske krav. Målgruppe: Ansatte som jevnlig gjennomfører anskaffelser på vegne av kommunen inkl. kommunale foretak.

Deltakelse i prosjektet "Bærekraft 17, samarbeid om anstendig arbeid i hele leverandørkjeden" vurderes.

Øvrige mål og aktiviteter vil følge av anskaffelsesstrategi for nye Moss kommune, ref. sammenslåing av Moss kommune og Rygge kommune pr. 01.01.2020.

1. FORANKRING

Forankring, organisering og kompetanse

1. FORANKRING, ORGANISERING OG KOMPETANSE

1.1 Hvordan arbeid med etisk handel er forankret og organisert i virksomheten

Om arbeidet med etisk handel er forankret i strategiske prosesser / dokumenter.

Arbeidet med etisk handel er forankret i anskaffelsesstrategi for Moss kommune gjeldende for 2016-19. Strategien er vedtatt gjort gjeldende fram til ny anskaffelsesstrategi foreligger, ref. sammenslåing av Moss kommune og Rygge kommune pr. 01.01.2020.

Om det er utarbeidet en konkret plan eller tilsvarende for mål / aktiviteter som gjelder rapporteringsåret.

Handlingsplan for fokusområder i Moss kommunes anskaffelsesstrategi for 2016-2019 (vedtatt i desember 2017). Ett av tiltakene i handlingsplanen er å fremme grunnleggende menneskerettigheter i anskaffelser hvor det er risiko for brudd på slike rettigheter. Tiltaket er vedtatt gjort gjeldende fram til ny anskaffelsesstrategi foreligger, ref. punktet over.

Om det rapporteres på fremdriften i arbeidet med etisk handel til administrativ / politisk ledelse i virksomheten.

Årsrapport fremlegges for formannskapet.

Om en person i virksomheten har ansvar for arbeidet med etisk handel.

Stabssjef organisasjon er ansvarlig for arbeidet med etisk handel.

Om andre personer i virksomheten er involvert i arbeidet med etisk handel.

Team anskaffelser (stab organisasjon), samt ulike fagpersoner der det er relevant, er involvert i arbeidet med etisk handel.

1.2 Kompetanseutvikling og opplæring

Om deltakelse på kurs og/eller andre kompetansehevende tiltak i rapporteringsåret for å øke kunnskapen om etisk handel hos ansatte.

Team anskaffelser har deltatt på kurs i risikostyring og kontraktsoppfølging av etiske krav i offentlige anskaffelser (i regi av Etisk handel Norge).

Om virksomheten har identifisert behov for opplæring og/eller andre kompetansehevende tiltak knyttet til etisk handel.

Grunnleggende opplæring i arbeid med etisk handel, inkl. oppfølging av etiske krav. Målgruppe: Ansatte som jevnlig gjennomfører anskaffelser på vegne av kommunen inkl. kommunale foretak.

2. IMPLEMENTERING

Implementering av etisk handel i anskaffelsesprosessen

Foto: Kirkens Nødhjelp

2. IMPLEMENTERING AV ETISK HANDEL I ANSKAFFELSESPROSESSEN

2.1 Risikokartlegging

Beskriv metode og/eller kilder for risikokartlegging virksomheten bruker, før eller etter inngåelse av kontrakt, for å identifisere risiko for mulige brudd på arbeidstakerrettigheter og miljøforhold i leverandørkjeden.

Risiko blir vurdert på bakgrunn av Difis liste over høyriskoprodukter, samt verktøy utarbeidet av Etisk handel Norge. Det benyttes også innledningsvis et behovs- og verdivurderingsskjema, hvor det blant annet tas stilling til hvorvidt det er aktuelt å stille etiske krav i den aktuelle konkurransen.

2.2 Etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

Oppgi i hvilke anskaffelser etiske- og sosiale krav er anvendt i rapporteringsåret, inklusive anskaffelser tidligere år dersom disse er gjenstand for oppfølging; type avtale; antall leverandører som leverer på avtalene; krav i hvilke faser i anskaffelsesprosessen. Virksomheter som legger etiske- og sosiale krav til grunn i alle anskaffelser lister opp minst fem anskaffelser der kravene anses som relevante.

I hvilke anskaffelser	Type avtale	Antall leverandører på avtalen	Anvendt etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen		
			Som kvalifikasjonskrav	Ved tildeling av kontrakt	Som kontraktsvilkår
Arbeidstøy, skotøy og personlig verneutstyr	Rammeavtale	1	Ja	Nei	Ja
Biler - leasing	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Biler - kjøp	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Fersk fisk og sjømat	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Forbruksmateriell	Rammeavtale	1	Ja	Nei	Ja
Frukt og grønnsaker	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
IKT-utstyr	Rammeavtale	2	Ja	Nei	Ja
Kjøttvarer	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Kolonialvarer store forpkn.	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Legemidler og farmasøytisk rådgivning	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Medisinsk forbruksmateriell	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Meieriprodukter - flytende	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja

Multifunksjonsmaskiner	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Møbler og inventar	Rammeavtale	1	Ja	Nei	Ja
Nettbasert dagligvarehandel	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Renholdsprodukter	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja

Oppgi hvilken mal for etiske- og sosiale kontraktsvilkår og mal for kvalifikasjonskrav som er brukt i anskaffelsene listet opp i tabellen (Etisk handel Norge, Difi, egen mal, annen mal.)

Etisk handel Norges maler, samt Fredrikstad kommunes kontraktsmal (ref. felles konkurranser om rammeavtaler for kjøp av matvarer (seks rammeavtaler), medisinsk forbruksmateriell samt multifunksjonsmaskiner).

2.3 Oppfølging av etiske- og sosiale krav i kontraktsfasen

Hvilke enkeltprodukter/varer har vært gjenstand for kontraktsoppfølging i rapporteringsåret (kan også innbefatte enkeltprodukter/varer på avtaler inngått tidligere år)?

Skalljakke (ref. rammeavtale for kjøp av arbeidstøy, skotøy og personlig verneutstyr).

Kaffe (ref. rammeavtale for hhv. kjøp av kolonialvarer i store forpakninger og nettbasert dagligvarehandel).

Te (ref. rammeavtale for kjøp av kolonialvarer i store forpakninger).

Sjøkreps og scampi (ref. rammeavtale for kjøp av fersk fisk og sjømat).

Kaffebønner i iskaffe (ref. rammeavtale for kjøp av flytende meieriprodukter).

Beskriv oppfølgingstiltak og -aktiviteter virksomheten har gjennomført overfor leverandører i rapporteringsåret for å påse etterlevelse av de etiske- og sosiale kravene i kontraktsfasen:

Innhenting av egenrapportering fra leverandører.

Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til etiske- og sosiale krav i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

Seks leverandører.

Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kontraktskravene hos aktører i leverandørkjeden?

Nei

Hvis ja : Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid, etc)	Hvor i leverandørkjeden	Tiltak iverksatt for å rette avvik	Status

Beskriv erfaringer i arbeidet med anvendelse av etiske- og sosiale krav i anskaffelsesprosessen.

Moss kommune har erfaring med å stille etiske krav som hhv. kvalifikasjonskrav og kontraktsvilkår. Oppfølging av etiske krav har i hovedsak blitt gjennomført ved innhenting av egenrapport fra leverandører.

3. PÅDRIVERROLLE

Pådriverrolle, dialog og kommunikasjon

Foto: Shutterstock

3. PÅDRIVERROLLE, DIALOG OG KOMMUNIKASJON

3.1 Øke oppslutning internt og eksternt

Har virksomheten gjennomført tiltak/aktiviteter internt og eksternt i rapporteringsåret for å øke bevisstheten, kunnskapen og oppslutningen om etisk handel.

Ja

Hvis ja, beskriv tiltak/aktiviteter

Type tiltak	Formål	Målgruppe
Utarbeide og prøve ut system for internkontroll, jf. punkt 5 i kommunens prosedyre for etisk handel.	Internkontroll av oppfølging av etiske krav i vare-/entreprisanskaffelser.	Stab organisasjon v/team anskaffelser i samarbeid med de kommunale foretakene.

3.2 Kommunikasjon

Hvordan virksomheten kommuniserer internt om sitt arbeid med etisk handel.

Prosedyre for etisk handel, samt maler til bruk i anskaffelsesprosessen og oppfølging av etiske krav, er publisert i kommunens kvalitetssystem.

Årsrapport fremlegges for formannskapet.

Hvordan virksomheten kommuniserer eksternt om sitt arbeid med etisk handel.

Informasjon om kommunens fokus på samfunnsansvar i anskaffelser har vært publisert på tidligere Moss kommunes hjemmesider. Tilsvarende informasjon vil bli publisert på nye Moss kommunes hjemmesider.

Kontakt:

Moss kommune

Elin Nygaard Opperud

elin.nygaard.opperud@moss.kommune.no

94881278